

Uwaga na temat rewolucji francuskiej

Dodatkowe informacje

Zmiana o głębokich konsekwencjach

Rewolucja francuska (1789–1799) miała głęboki wpływ na myśl religijną, szczególnie w ostatnim roku swojego trwania.

Do 1799 roku rewolucja osiągnęła etap, w którym sekularyzm i antyklerykalizm drastycznie zmieniły religijny krajobraz Francji. Kościoły zostały zamknięte, duchowni byli prześladowani, a nowe świeckie ideologie, takie jak kult Rozumu i kult Najwyższej Istoty, zyskały na znaczeniu. Wydarzenia te skłoniły wielu europejskich myślicieli religijnych do refleksji nad zagrożeniami płynącymi z sekularyzmu oraz do ponownego przemyślenia relacji między kościołem a państwem.

W kręgach zarówno protestanckich, jak i katolickich rok 1799 stał się punktem zwrotnym w dyskusjach na temat roli chrześcijaństwa w społeczeństwie. Niektórzy postrzegali rewolucję jako boski sąd nad zepsutym kościołem, inni natomiast jako ostrzeżenie przed konsekwencjami wykluczenia religii z życia publicznego. Ostateczne dojście Napoleona do władzy pod koniec 1799 roku stworzyło również warunki do przywrócenia niektórych instytucji religijnych. Jednak relacje między religią a współczesną władzą polityczną uległy trwałej zmianie (Timothy Tackett, *Religion, Revolution, and Regional Culture in Eighteenth-Century France* [Religia, rewolucja i kultura regionalna we Francji XVIII wieku], 1986).

W pierwszej połowie XIX wieku interpretacja proroctw znacząco się rozwinęła pod wpływem różnych teologów i uczonych. Joseph Priestley, Edward Dorr Griffin oraz Jeremy Belknap wnieśli istotny wkład, każdy z nich prezentując unikalną perspektywę na interpretację biblijnych proroctw.

Joseph Priestley (1733–1804)

Chociaż Priestley zmarł na początku XIX wieku, jego teologiczne dzieła wciąż mają istotny wpływ na badania nad proroctwami. Jako naukowiec i unitarianin, który promował racjonalne chrześcijaństwo, Priestley podchodził do proroctw w sposób krytyczny i historyczny. Podkreślał znaczenie analizy proroctw w ich kontekście historycznym, twierdząc, że wiele biblijnych proroctw już się spełniło. Taka perspektywa zachęcała do rezygnacji z mistycznych interpretacji na rzecz bardziej analitycznego podejścia do Pisma Świętego. Jego prace stanowiły fundament dla badań nad proroctwami, które

były prowadzone przez późniejszych uczonych na podstawie rozumu i dowodów.

Edward Dorr Griffin (1770–1837)

Edward Dorr Griffin był wybitnym amerykańskim teologiem i kaznodzieją, znanym z płomiennych kazań i pism teologicznych. Jego wkład w wyjaśnianie proroctw wynikał z jego kalwińskich przekonań i zaangażowania w ruch odrodzenia religijnego. Postrzegał proroctwa jako potwierdzenie Bożej suwerenności oraz jako wezwanie do moralnego i duchowego odrodzenia. Często łączył współczesne wydarzenia z biblijnymi proroctwami, zachęcając słuchaczy do postrzegania swoich czasów jako części Boskiego Planu. Jego interpretacje umacniały przekonanie, że Ameryka zajmuje szczególne miejsce w Bożym Planie – motyw ten często pojawiał się w amerykańskiej teologii na początku XIX wieku.

Jeremy Belknap (1744–1798)

Choć Jeremy Belknap jest przede wszystkim znany jako historyk, angażował się również w dyskurs teologiczny, w tym w interpretację proroctw. Jego podejście miało charakter naukowy – dążył do udokumentowania i zrozumienia historycznego spełnienia proroctw biblijnych. W swoich kazaniach i pismach podkreślał znaczenie dowodów historycznych jako potwierdzenia proroctw zapowiedzi. Metodyczne podejście Belknapa przyczyniło się do bardziej zdyscyplinowanego i opartego na dowodach badania proroctw, wpływając na kolejnych uczonych, którzy przyjęli podobne metodologie.

Źródła

- 1947. Barth, *Protestant Theology in the Nineteenth Century* [Protestancka teologia XIX wieku], Harper & Row, 1947.
- 1948. Berlin, *Korzenie romantyzmu*, Zysk i S-ka, 2004.
- P.G. Damsteegt, *Foundations of the Seventh-day Adventist Message and Mission* [Podstawy poselstwa i misji Kościoła Adwentystów Dnia Siódmego], Eerdmans, 1977.
- L.E. Froom, *The Prophetic Faith of Our Fathers* (Volume IV) [Prorocza wiara naszych ojców], Review and Herald, 1950.
- 1969. McManners, *The French Revolution and the Church* [Rewolucja francuska i Kościół], Harper & Row, 1969.
- 1970. Schleiermacher, *Mowy o religii* do

wykształconych spośród tych, którzy nią gardzą,
Znak 1995.

Prześladowania religijne w Europie w XVII wieku stanowiły istotny czynnik motywujący różne grupy do zakładania kolonii w Ameryce Północnej. Reformacja protestancka oraz późniejsze konflikty religijne między katolikami, protestantami i grupami dysydenckimi skłoniły wielu ludzi do poszukiwania schronienia w miejscach, gdzie mogliby swobodnie oddawać cześć Bogu. W Anglii szczególnie widoczne były napięcia między Kościołem anglikańskim a grupami nonkonformistycznymi, takimi jak purytanie, separatyści i kwakrzy. Te grupy często doświadczały więzienia, grzywnien i wygnania, co

popychało je do poszukiwania religijnej autonomii w koloniach amerykańskich.

Jednym z pierwszych przykładów byli Pielgrzymi – grupa separatystów, która uciekła z Anglii do Niderlandów, a następnie w 1620 roku wyruszyła do Ameryki Północnej, gdzie założyła kolonię Plymouth. Ich celem było stworzenie wspólnoty rządzącej się zasadami ich wiary, wolnej od ingerencji angielskiej korony. Podobnie purytanie, którzy w 1630 roku założyli Kolonię Zatoki Massachusetts, pragnęli stworzyć „miasto na górze” – wzór pobożnego społeczeństwa. Mimo że dążyli do wolności religijnej dla siebie, często jednak nie okazywali tej samej tolerancji innym.